

„Stajerc“ izhajajo vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravitelstvo se nahajata v Ptuj, gledališko postojanje šteje 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2:50 za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 16.

V Ptuj v nedeljo dne 18. aprila 1915.

XVI. letnik.

Svetovna vojska.

Ruska ofenziva v Karpatih ponesrečila. — Ob Ušoku so naši odbili vse napade. — 5,000.000 vojakov na francoskih bojiščih.

Velikanska bitka v Karpatih.

Od meseca decembra se bje velika bitka, menda največja vseh časov, a občinstvo, ki v vsem tem času bere samo enolična in vojaško trezna poročila, gotovo ni sposobno, da si napravi jasno sliko o teh bojih, ki se bijejo za pač najbolj važno odločitev cele vojske.

To je bitka, ki se vrši na fronti dolgi nad 200 km. Čisto naravno je, da ta stranka tukaj, druga pa tam doseže kakšne uspehe, iz katerih potem sestavlja svoja dnevna poročila, ki pa čitatelju ne morejo dati pregledne slike o teku dogodkov. Z ozirom na veliko razsežnost prostora in na mase čet, ki na njem operirajo, je položaj na tem bojišču tak, da je že naprej izključeno, da bi trčili obe vojski skupaj, kakor n. pr. v zadnji bitki v Mazuriji. Vsaka akcija se spreminja in dolgotrajne boje, iz katerih nazadnje izide tisti kot zmagovalca, kdor dalj časa vzdrži.

Obrnil sem se na neko visoko vojaško osebo v glavnem stanu s prošnjo, naj bi mi v glavnih črtah povedala postanek in razvoj karpatske bitke, da bi mogel dati čitatelju splošno razumljiv pregled o velikanskem boju v Karpatih. Moja prošnja se je izpolnila in poskušal bom, da opišem to bitko od njenega začetka do danes.

Kako je prišlo do bitke.

Vzrok bitki v Karpatih moramo pravzaprav iskati v dogodkih, ki so v zvezi z bitko pri Limanovi. Ta bitka, v kateri smo, kakor je znano, koncem decembra napravili neškodljivo veliko rusko ofenzivo, ki je bila naperjena proti Krakovu, pada v tisti čas z bitkami, v katerih se je na severu razbil famozni ruski „parni valjar.“ Ali čeprav ste bili ti dve zmagi veliki, bi komaj mogle imeti oni veliki učinek, ki je dolečil pot nadaljnemu razvoju boja na Rusko-Poljskem in v srednji Galiciji, namreč umikanje ruske fronte, da se ni občutila druga akcija, ki se je takrat zelo uspešno začela. To je bila ofenziva avstrijskih sil čez Karpate.

Tedaj so bili Rusi popolni gospodarji Karpatov. Imeli so v svojih rokah ne samo Bukovino, ampak so v svoji težki pesti držali tudi vse karpatske prelaze; skozi prelaz Dukla so celo precej globoko prodrli na ogrska tla; napredovali so do Bartfe in Homone. Takrat se je istočasno z bitko pri Limanovi pričela ofenziva Borojevičeve armade, ter pomaknila našo fronto do kotline Krosno-Jaslo. To se je zgodilo takrat, ko se je Krainwaldova divizija, ki je pripadala Borojevičevi armadi, toliko približala Przemyslu,

da je bilo samo še vprašanje najkrajšega časa njena združitve z Tamassijevio divizijo, ki je udrila iz trdnjave. Ravno takrat je tudi vojna skupina Pflanzer-Baltinova udrila v Bukovino, zopet osvojila to kronovino in napravila Rusom mnogo skrbi v jugovzhodni Galiciji. Celi ruski bok je bil ogrožen, ker mu je pretela nevarnost, da ga zdrobe naše čete.

Iz te nevarnosti so si Rusi pomagali na zelo okreten strateški način. Umaknili so svojo fronto na Rusko-Poljskem in v zahodni Galiciji na ugodno obrambno ozemlje Bzure, Ravke, Nide, Dunajca in Biale ter so si tako ustvarili naravno defenzivno linijo, da so mogli mirno od tu poslati večje mase čet v ojačenje svojega levega krila, kateremu je pretela nevarnost. Sedaj se jasno vidi, v kakšni zvezi je karpatska bitka z umikanjem Rusov na desnem krilu in v centru, to je na Ruskem-Poljskem in v zahodni Galiciji.

Prva ruska protiofenziva.

S hitro razvrstitvijo čet se je posrečilo ruski vojni upravi, da je zbrala v Galiciji take sile, da je pred to premočjo morala Borojevičeva armada opustiti uspehe, ki jih je že izvojevala, a tudi vojna skupina Pflanzer-Baltinova se je morala vrniti na karpatske višine. Sedaj se je pričela prva ruska protiofenziva, ki je s ponovnimi napadi tako dolgo prodirala, dokler niso bili vsi karpatski prelazi zopet v ruskih rokah. S smelim naskokom koncem decembra smo zopet prišli v posest užožkega prelaza, ali par dni pozneje nam ga je zopet vzel sovražnik, ki je tudi na jugu prelaza Dukle vnovič udril na Ogrsko.

Dva vzroka sta bila, vsled katerih se je odločilo avstro-ogrsko in nemško vojno vodstvo, da še tekom zime iztrga Rusom njihove postojanke in z največjo energijo udari preko pogorja na krilo sovražnika in njegove spojne črte: 1. važnost, ki so jo Rusi dajali ravno obrambi svojega levega krila, in 2. težave, na katere je naletel napad v fronti. Pri tem je pa še treba vzeti v poštev, da je bilo upanje, ako bi se operacije srečno izvršile, da bi se tako osvobodil Przemysl, v katerem je posadka že pričela čutiti pomanjkanje živeža.

Druga avstro-ogrsko-nemška ofenziva.

Sedaj je bilo treba takoj zbrati čete za to novo ofenzivo, da ne bi Rusi predčasno izvedeli za to. To se je tudi posrečilo. Na Ogrskem se je ponesrečila špijonaža, ki so jo Rusi organizirali, a na drugi strani so železnice brez napake

delovale in prevažale čete, v prvi vrsti kosiško-oderberška železnica, tako, da so bili Rusi popolnoma iznenadeni, ko so se zavezniki nenkrat pojavili v Karpatih.

Da se ojačijo naše čete, posebno med Užoškim prelazom in prelazom Jablonica, se je uvrstila nova skupina, ki so jo tvorile pod imenom „nemška južna vojska“ nemške in avstro-ogrške čete. Vojna skupina Pflanzer-Baltinova, ki se je ravno tako ojačila, je s tem dobila krajšo fronto, ker se je sedaj razprostirala namesto od prelaza Užok samo od prelaza Jablonice pa do rumunske meje, tako da se je znatno povišala njena napadalna sila.

Dne 25. januarja se je pričela splošna ofenziva, katere glavne smeri so šle za Borojevičovo armado z ene strani proti prelazu Dukla, a z druge strani z desnim krilom čez prelaza Lupkov in Užok v prostor Sanok-Sambor, za Nemce v Stryj, a za Pflanzer-Baltina v Stanislavov, dočim je desno krilo te skupine dobilo nalogo, da očisti Bukovino.

Ali kakor že večkrat, tako je tudi sedaj priskočilo vreme Rusom na pomoč. V celem mesecu januarju je bilo milo vreme, ki je naznanjalo prihod spomladi. Kakor hitro so se pa podale na pot poizvedovalne čete naše karpatske vojske, je pritisnila zima v pogorju z nečuvveno silo. En, dva metra debelo je zapadel sneg na strmih cestah, glavne komunikacije so bile komaj prehodne, a stranska pota sploh neprehodna. V takem ozemlju je tudi poletni nemogoče udariti na sovražnika v frontalnem napadu, ki je imel dovolj časa, da si za brambo izbere najpovoljnije postojanke; treba ga obiti, priti za hrbet in v bok in ga izgnati iz njegovih postojank; ali koliko truda in časa zahtevajo take operacije.

Našim se je sicer posrečilo, da so z večine prelazov pregnali Ruse daleč v Galicijo ali med tem so pričele delovati poljske in gališke železnice, katere so vozile ojačenja na ogroženi lev boki. Pri Varšavi in Lvovu so imeli Rusi pripravljene ogromne rezerve, katere so mogli po potrebi poslati na vse strani. Njihove sile v fronti štejejo povprečno dva milijona pušk, ki se na ta način morejo povečati. Pri tem imajo — to treba pri tej priložnosti takoj povdariti — zelo dobro metodo, kako izpopolnjujejo vrzeli v posameznih formacijah. Po čisto kratki izobrazbi v domovini dovažajo dopolnilno moštvo takoj k svojim četam na fronto, kjer se nahajajo skoro neposredno za bojno črto. Tu se nadaljuje vežbanje, ali kakor hitro se zredčijo vrste fronte, se izpopolnijo čez par ur iz nadomestnih formacij, ki stojijo za fronto. Tako

vozijo Rusi čisto malo izobraženo moštvo na fronto, a zato imajo prednost, da se njihovi oddelki morejo vedno vzdržati na gotovi višini števila.

Pričela so toraj dohajati ruska ojačenja. Kljub temu se je mogla naša ofenziva sredi meseca februarja pohvaliti s sledečim rezultatom: Na desnem krilu je vojna skupina Pflanzer-Baltin si zopet osvojila Bukovino tje do Prutha ter napredovala daleč čez črto Nadworna-Kolomea, medtem ko so Nemci v središču, a na levem krilu Boroevičeva armada vrgli Ruse s karpatskih vrhov na prelaz Duklo, pa se ustavili na severnem pobočju pogorja, toraj že na galiških tleh. V kotlini Dukle so Rusi izgubili vse prelaze razen edinega prelaza Dukla, kjer so se znali vzdržati na višinah, ki leže na jugu prelaza. Vse te uspehe smo izvajali kljub visokemu snegu, ki je zapadel v Karpatih.

Železna disciplina, trdna volja in čvrsto zaupanje naših in nemških čet v zmago so premagale tudi težave neugodnega vremena.

Druga ruska protiofenziva in naša tretja ofenziva.

Komaj se je zboljšalo vreme, že so pričeli Rusi vnovič z besnimi protinapadi poskušati, da bi zopet osvojili izgubljeno ozemlje. Bili so ne samo odbiti, temuč mi smo kljub sovražnemu odporu pridobivali na ozemlju, tako da se koncem februarja zopet začne naša nova ofenziva, posebno v središču karpatske fronte, v ozemlju nasproti Lisiku, kjer smo v ljutih bojih napredovali na cesti Cisna-Baligród.

Zopet se menja vreme. Zopet moramo obstati. Rusi dobe tako čas, da se upro našemu napredovanju, pa z vso silo napadajo črto Uszok-Lupkov-Dukla, da tukaj prebijejo našo bojno črto in v dva dela razcepijo našo fronto, ki tvori kot ravno črto v ozemlju Dukle. Ako bi se ta načrt posrečil, bila bi karpatska fronta odrezana od ene fronte, ki se razteza skozi zahodno Galicijo ob že imenovanem porečju skozi Rusko-Poljsko tje do Visle.

Do sedaj se jim to ni posrečilo. Vsi njihovi obupni napadi na naše postojanke razbijejo se vsled odpora naših korov, ki tukaj že od začetka brez prenehanja stojijo.

To je sedanjí položaj ali štadij bitke v Karpatih, tega velikanskega boja, ki traja že od začetka meseca decembra. Vsaki naši ofenzivi sledi ruska protiofenziva, pa akoravno smo pri vsakem napadu si osvojili ozemlje, vendar se še ne more reči, da smo si zagotovili uspeh.

Karpatska bitka traja naprej, toda vsled posebnih razmer tega bojišča se še ne more vedeti, kedaj da bo konec tega velikanskega borenja.

Uspehi zadnjih bojov v Karpatih.

Ruska ofenziva čez Karpate in v zapadnem odseku fronte v ozemlju med Zborovom in Uszok-om je ustavljena. Naša krdela morala so v pretečenem tednu sicer nekaj prednjih črt opustiti, nasprotno pa so sovražnikove poizkuse, našo glavno pozicijo ob ogrskem pobočju Karpat prodreti, odbili in sovražniku prav težke izgube prizadjali. Zadnjih osem dni sovražnik tukaj ni več napadal.

V izhodnem delu fronte so naši kljub najhujšim ruskim naskokom višine severno prelaza Uszok obdržali ter stojijo vzhodno na višinah pri Tucholki na galiških tleh. Stik s krdeli, ki stojijo v južno-vzhodni Galiciji ostal je popoln. Ta krdela se drže na višinah severno Nadworne do Ottnya in v močnih pozicijah.

Silovita ruska ofenziva si je toraj na zapadu karpatske fronte sicer nekaj krajevnih uspehov priborila, ki pa nikakor ne odgovarjajo njenim velikanskim žrtvam. V enem delu te fronte izgubili so Rusi še povrh pridobljeno ozemlje, za katero so se več tednov borili, kajti naš protinapad vrgel jih je nazaj. Sunki naših in nemških krdel pri Viravi odvzeli so jim taktično in operativno važne postojanke.

V vzhodnem delu karpatske fronte sovražni napad nismo samo odbili, temveč tudi še na ozemlju pridobili. Kdor ima zemljevid na razpolago, se sam lahko prepriča, da so ondi privojevani uspehi posebne operativne vrednosti.

V Bukovini trajajo boji na celi bojni fronti naprej. Ponekod razvili so se boji iz bližine.

V Zaleszczyki bil je en letalec (zrakoplovec) in en generalštabni oficir ujet. Naša avstrijska artiljerija strelja jako dobro in uspešno. Ruske vrste so ondi prestreljene, da kažejo mnogo verzeli.

Kaj nameravajo Rusi s svojo ofenzivo v Karpatih?

Berolinska „Kreuzzeitung“ poroča o bojih v Karpatih sledeče: Namen ruskega vrhovnega armadnega vodstva je bil v zadnjih tednih očitno ta, da bi se z močno ofenzivo polastili karpatskih vrhov in nikakor ne tajimo, da ne bi bili z nekako skrbjo gledali na to prodiranje dvamilijonske ruske armade. Cilj vseh napadov je bila invazija na Ogrsko. Gotovo so bili tudi Rusi dogovorjeni s srbskem glavnim stanom, da bi Srbi, ako bi Rusi vdrli na Ogrsko, skušali vdreti v Srem in v Bosno. Toda vsi ti upi, katere je stavil v svojo armado veliki knez Nikolajevič so se kljub strahovitim človeškim žrtvam izjalovili, kakor se to že danes lahko reče. Rusom se je res posrečilo, na nekaterih krajih zasesti par naših sprednjih strelskih jarkov, toda fronta združenih avstro-ogrskih in nemških krdel ostala je cela in nepretrgana. Po poročilih avstro-ogrskega armadnega vodstva je uspeh dolgotrajnih bojov v Karpatih, ki so v dnevih Velike noči svoj višek dosegli, popoln. Za velikost uspeha govori tudi veliko število neranjenih vjetnikov, katere smo zajeli mi in naši zavezniki.

Štrašanske ruske izgube v Karpatih.

Italijanski list „Sera“ piše, da so Rusi od 15. do 31. marca izgubili v Karpatih 108.000 mrtvih in 212.000 ranjenih. Časnik pripomni, da se te izgube Rusov tičejo dobe, v kateri so boji v Karpatih svoj višek dosegli. Od drugih strani dohajajo vesti, da so ruske izgube v Karpatih v označeni dobi še mnogo večje. Število vjetih Rusov seveda v zgoranjih številih ni zapopadeno.

Avstrijsko-nemška vzajemnost.

V nobeni vojski, ki ste jo dosedaj dve zvezni državi proti skupnemu sovražniku imeli, se še ni pokazala v operacijah taka složnost in takšno sporazumljenje zveznih armad kakor v sedajni svetovni vojski, v kateri se vojujejo avstro-ogrske in nemške čete proti milijonskim četam Rusije, Francije, Anglije, Belgije in še deloma tudi Japonske. Brez ozira na narodnost pomešana so avstrijska in ogrska krdela z nemškimi, kakor pač vsak posamezen slučaj nanese in terja, in vsi ti deli strmiijo le po enem in istem skupnem cilju: streti skupnega sovražnika. Ta absolutna edinstvo v vseh vojaških podjetjih se pa ne razteza samo na skupne operacije, temuč se izraža tudi v tem, kako da so se razvijale razmere v poveljstvu, in dejstvo, da stojijo zdaj nemška krdela pod avstrijskimi poveljniki, zopet pa avstrijska pod nemškimi, in da se povelja v vsakem slučaju najtančneje izpolnjujejo, je najlepši dokaz složnosti med zvestima zaveznikom Nemčijo in Avstro-Ogrsko.

Poglejmo v tem oziru malo nazaj. V začetku vojne smo imeli na severovzhodu pravzaprav dve bojišči: vzhodno-prusko in ono v Galiciji. Za obrambo Šlezije bila je pripravljena z nemške strani armada Woyrsch, na katero se je naslanjala avstrijska armada Kummer. Razvitek razmer pri Lublinu je zahteval skupno operacijo obeh armad, in tako vidimo koncem avgusta prvokrat, kako hrabro da se znajo nemška krdela skupno bojevati z našimi junaki pod avstrijskim poveljstvom.

Potem so prišle tiste velike skupne operacije s Hindenburgom, pri katerih je tvorila armada Woyrsch Hindenburgovo desno krilo. Tej armadi je pa bilo dodeljeno mnogo avstrijsko-ogrske kavalarije, v prvi vrsti izvrstni kavalerijski kor Hauera. Tukaj toraj vidimo avstrijsko-ogrska krdela pod nemškim poveljem.

Ko se je moral Hindenburg ruskemu parnemu valjarju na sever umakniti, sledila mu je zvesto avstrijsko-ogrska kavalarija ter skupno z nemško konjenico zakrila Hindenburgov odhod tako vzorno, da so Rusi ondi kmalu ves dotik izgubili. Medtem ko se je Hindenburg na severu nanovo ojačeval in urejeval, je Dankl-ova

armada Ruse za seboj vabila in s pritegom avstrijsko-ogrske armade Böhm-Ermolli ustrojil se je znani zid za obrambo pruske Šlezije. Avstro-ogrska krdela združila so se tukaj z nemško armado Woyrsch in bila postavljena pod neposredno poveljstvo tega generala (Woyrsch), ki pa je spet moral biti poslušen najvišjemu avstrijskemu armadnemu vodstvu feldmaršala nadvojvode Friderika, ker je bil od svojega armadnega nadpoveljnika prostorno predaleč oddaljen in toraj ni zamogel povelja pravočasno in redno dobivati. Tukaj toraj zopet vidimo, kako da so se znale razmere v poveljstvu okoljščinam podrediti in prilagoditi.

Naslednjo pomešanje avstro-ogrskih in nemških krdel se je izvršilo, ko je nadvojvoda Jožef Ferdinand kot burja pridrl nad Ruse. Takrat so bila nemška krdela v armadi generala Roth-a, ki so vztrajno in požrtvovalno vzdržala na levem krilu in kar so tamkaj izkazovala hrabrih junaških činov, je mnogo pripomagal o s sijajni in slavni zmagi pri Limanovi in Lapanowu. V tem grozovitem klanju, v kojem so Rusi vedno z novimi masami trajno in venomer skušali z naskokom Roth-ovo armado predreti, se je jasno pokazalo, kaj se pravi: ramo ob rami se boriti.

V mnogoterih bojih, v katerih je nemška kri skupno s krvjo avstrijskih in ogerskih junakov karpatska tla močila, razvilo se je tisto vojno bratstvo, ki navdušuje Avstrijce, Ogre in Nemce, da se pod vsemi okoljščinami in na vsakem kraju do skrajnosti medsebojno podpirajo. Skupno prelita kri je najboljši kit, ki veže avstro-ogrsko in nemško armado.

Ko so pozneje okolščine nanesle, da se mora karpatska fronta zgostiti, vrstila se je med armadi generala Boroevič-a in Pflanzer-ja nemška južna armada, katere poveljstvo so podrejena tudi tista avstro-ogrska krdela, ki so bila dotlej ondi razpostavljena, medtem ko je spet vsa nemška južna armada avstrijskemu vrhovnemu armadnemu vodstvu podrejena. Da se zamorejo razmere v poveljstvu do takšnih ekstremov povspeti, dokazuje najboljša složnost, ki vlada med obema armadama. Ena armada, ena generaliteta, enotni oficirski kor in enotno oboroženo ljudstvo, ki stoji s puško v roki za prvimi, vsi od najvišjega poveljnika do najzadnjega vojaka v strelnem jarku, navdušeni so od ene misli: Polom sovražnika, da bo iz krvave setve vzrasla povoljna žetev odločilne zmage in zaželjenega miru v blagor vseh ljudstev širne Avstro-Ogrske in prostrane Nemčije.

Naš železni kor.

Nemški, toraj in ozemski časnik „Berliner Börsen-Courier“ piše v dolgem članku kaj laskavo o junaštvu našega III. armadnega kora, ki si je v krvavih bojih z neprimerno hrabrostjo zaslužil slavno ime: železni kor. Ne srebro, ne zlato, ne raznolični dragulji vsega sveta ne dosežejo vrednosti „železa“, kojega ime si je ta naš kor priboril v sedanjí strašanski vojski, kateri nima primera vsa vesoljna svetovna zgodovina. V vojski stoji na prvem mestu železo in tako stoji tudi naš „železni kor“ na prvem mestu v vrsti junaških krdel, ki se imajo boriti proti večkratni premoči obupno se vojujočega sovražnika. Po sto in stoletjih bodo pisane in po utmestnem sporočilu ohranjene pripovedi še pričale o junaških činih kora, kojega železno ime rja na veke ne sne.

Koj v začetku vojske odrinil je III. kor pred sovražnika, s železnice neposredno v luti boj, v katerem je imel 3 ruske kore v močnih šancah proti sebi. Torej eden proti trem! A to naše vrle fante in može ni ustresilo. Bojna črta je bila dolga 23 kilometrov. Niso se zadovoljili z obrambo, predrzno so med sviranjem „Radecki-marša“ naskočili z nasajenim bajonetom nasprotnika, eden, dva-, trikrat, vsakokrat z enakim navdušenjem, z enakim junaštvom. Po četrtem napadu so se morali umakniti. Rusi so v teh bojih imeli mnogo večje izgube nego naši, toda nadomestili so jih mahoma z novim moštvom, katerega so imeli „kot listja

in trave". "Železni kor" izgubil je tisoče borilcev. Četirikrat je zmagal, a po četrtni zmagi moral se je umakniti. To je bil njegov začetek, groza pri Przemislany, ki se jim je zdela nedumevna. Kakor so prej bili junaki III. kora vedno veseli, odsedaj jih je minil smeh.

A ta groza trajala je samo teden dni. Bilo je pri Lvovu (Lemberg), ko so se morali zopet umakniti, toda tudi umikajoči so sovražniku, ki jim je prišel preblizo, posvetili takoj na "uni svet". Za naše "železne" ni bilo počitka. Z nasajenim bajonetom dobili so spet novo krvavo delo pri Grodek u. 47. polk vzjel je z naskokom Mszano, 27. polk Cunio w, 87. polk z 7 lovskim bataljonom Powitenski. Vsi z naskokom.

Nobena zapreka jih ne zadrži, ne slabo vreme, ne težavno ozemlje, ne brezštevilni sovražnik. Groze pred smrtjo ne poznajo več. Priborijo si, kar si "v glavo vbijejo". Dne 12. septembra zmagajo na vsej črti. Sopeči se ustavijo s svojimi vjetniki. Pozabili so morebiti grozo pri Przemislany, mogoče da jim pride zopet smeh po tej krasni zmagi 12. septembra, ko so v večerni zarji se oddahnili od nadčloveških naporov ter molče premišljevali dnevne dogodke — a zdaj pride povelje: "Nazaj!"

Pri Ravarski bilo je drugače. Kot zmagovalci morali so se umakniti zaradi drugih krdel, katera so pretli Rusi obkoliti. Umaknili so se v Sekowo pri Gorlicah. Moštvo ni vedelo za vzrok umikanja, ker je vendar ravnokar sovražnika sijajno premagalo, toda nihče ni godrnjal; molčali so naši junaki, za smehom jim je še tudi govor minil. Stisnili so zobe in — marširali.

Tako je bilo koncem septembra. Morebiti si zamorejo v okolici Sekowe malo odpočiti. Koj v začetku oktobra se je reklo zopet "naprej"! Przemysl se mora rešiti. Dne 10. in 11. oktobra bijejo se z Rusi pri Rokietniki, potem pa odmarširajo proti Radymnu. V brzo-marših vedno proti jugu, po dnevu in po noči, brez odmora. Vsi hite, dirjajo, kolikor jim še oslabele moči pripuščajo v devetnajst dnevno bitko pri Przemyslu. Junaški čini, katere je tukaj moštvo železnega kora doprinašalo, se ne dajo prešteti, še manj se popisati. Kako so se n. pr. lovci 20. bataljona pri Blozu bili, je baje skoraj neverjetno. Posamezni so ujemali Ruse, oficirje in celo štabne oficirje; kar šli so po nje iz fronte, ki nikoli ni bila čez 200 metrov oddaljena. Še dobro streljajoče ruske artiljerije se niso bali. Rešili so Przemysl in stali ob Sanu. Le vedno naprej, račun še ni končan, dva dnevna marša še in prišli so do Lemberga.

Dne 5. novembra je samo ena divizija vjela v divjem boju 2.000 Rusov. Ko jih priženejo k armadi, dobi ta povelje, da se mora — umakniti. Tukaj so se "železni junaki" prvokrat razjokali. Hudo in težko jim je bilo pri sreč. Zmago za zmago so si priborili, povsodi so sovražnika mojstersko obdelali in vendar vedno — "nazaj"! 5. november napolnil je srca naših "železnih" z grenkobo. V generalštabnem zapisniku stoji pod tem datumom na kratko zabilježeno: "Umaknili smo se zaradi razmer na Srednje-Poljskem." (Varšava! op. ured.) Zato so toraj morali naši junaki "nazaj." Zares tragična usoda! — — —

Sedaj se bije naš "železni kor" na gorskih vrhovih, grebenih, soteskah in klancih z debelim snegom pokritih Karpat. Vsi še tako natančni opisi njih junaških činov bi orjaško delo "železnega kora" le zatemnevali. V gorskem snegu stoji sedaj, mračnega pogleda, premišljujoči svoje zmagoslavne neuspehe. Toda mi v ozadju zremo dan na dan nova imena krajev, na katerih so naši izvršili in še izvršujejo čine junaštva, katere ves svet občuduje. Bartfa, Alsopagony, Krem pna in še kaka dva tucata imen krajev se je nam imenovalo, kjer so naši "železni" v naskoku

(Sturm) zmagali in kjer so celi ruski regimenti bili do zadnjega moža pokončani. 190. in 192. ruska inf. polka "železne" junake ne bodeta več nadlegovala. Naših železnih danes ne more noben udarec več podreti, so kakor bi bili neranjivi, oni ne poznajo smrti, navajeni so na bedo, grozo in tugo, vse štrapace so trpeli na svojih osušnih, toda železnih truplih.

Vseskupna armada ve, kdo da so naši železni, mi vsi vemo in tudi oni sami dobro vejo, kdo da so. Če je le kje opraviti kako prav težko delo, ki se celo spretnim [generalom zdi neizvršljivo, pošlje se po naše "železne" in ti vse dobro opravijo. Oni ne govorijo mnogo in ne govori se mnogo o njih, samo salutirati se jim mora!

Ponosni moramo biti vsi, ki imamo take rojake — junake!

Nemška konjenica uničila cel ruski bataljon.

Pri nekem napadu proti Andrzejewo, 30 km južno-vzhodno od Memela, uničila je nemška kavalerija cel ruski bataljon. Vjela je poveljnika, pet drugih oficirjev in 360 mož, pobila 120 mož, 150 pa jih je ranila. Nek drugi ruski bataljon, ki je prihitel na pomoč, je bil odbit. Nemci so izgubili samo šest mrtvih.

Hindenburg trdno zaupa v zmago.

Nedavno je imel — tako piše "Montagszeitung" — italjanski publicist Cabasino Rendas generalfeldmaršal Hindenburgom pogovor in je pri tem tudi omenil srčnost, katero so svoje dni izkazovali Garibaldijevi prostovoljci. Nato mu je najslavitejši sedanjí vojskovodja odgovoril sledeče:

"Kakor so bili nekdanj Garibaldijevi prostovoljci navdušeni borilci, takšno gorečnost kažejo tudi naši ljudje. Verjamite mi, da mi je srčno veselje, poveljevati taki armadi. Vsak vojak v naših krdelih je junak. Ako jim iz strateških ozirov velim se umakniti, so ravno tako veseli in si zmage svesti kakor pri napadu. Najslavnejši so moji letalci. Ti-le delajo naravnost čudeže."

O sovražnikih izrazil se je Hindenburg tako: "Ali se sme resno na famozno Kičenerjevo milijonsko armado verovati? In če tudi, saj bi to ne bili vojaki, temuč ostali bi civilisti, vtaknjeni uniformo, samo da imajo skupno ime "armada". Angležem manjka izvežbanja in vodstva, časnikov in podčastnikov, katere smo si mi šele po generacijah izobrazili. Ruska artiljerija strelja dobro, potratni pa velikanske množine municije. Infanterija je vrla, kavalerija je pa za nič. Ruski vojak bije se dobro, toda njegova disciplina ne temeljuje na inteligenci in morali, temuč ima za podlago slepo pokorščino. Rusi so se v japonski vojski mnogo naučili, posebno so izurjeni v boju v strelskih jarkih. Komaj so se ustavili in že so v par minutah izginili v zemljo. Ako pa ni strelskih jarkov ali če smo jih iz teh pregnali, potem se jim godi alaba.

Numerične premoči Rusov se nikomur ni treba bati. Kdor se bojuje proti Rusom, ta se vedno bori proti premoči, kar je stara in znana stvar. Toda število ne odloči zmage. Pri Tannenbergu imeli smo trikratno premoč proti nam, a sovražnikom to ni pomagalo. Sploh pa opazujem nezmotljive prikazni, da so Rusi že nekako umečani in da jim že primanjkuje vojnih surovin, skaterimi so nesmiselno tratili. Iz nacija, po katerem se danes Rusi bijejo, se razvidi, da ne more več dolgo trajati. Obiskali so naše črte in se prepričali, da se mi ne damo pobiti. Mi bise naj dali premagati? Izključeno, izključeno!"

Grozodejstva ruskih krdel na Vzhodno-Pruskem.

Nemška vlada priobčuje poročila o brezštevilnih grozovitostih ruskih krdel na zasedenem

nemškem ozemlju, in to ne samo uasproti ujetim nemškim vojakom, temuč tudi nasproti mirnemu civilnemu prebivalstvu. Ne tiče se samo redkih poedinih slučajev, ampak nekake splošne nečloveške podivjanosti večih ruskih čet.

Znano je, da so Rusi pri svojem prvem in drugem vpadu na Vzhodno-Prusko odnotne cve-toče pokrajine sprepenili v puščavo, tisoče možkih in ženskih odtirali takorekoč v sužnost, tisoče in tisoče so pomorili, okoli 20.000 hiš požgali in samo pri drugem vpadu okoli 80.000 stanovanj docela oropali. Tudi zadnji ruski pohod do Memela ni bil drugega kot rop, umor in požig.

Na vsak domni način so Rusi premočnine premočnejših kakor tudi revnih prebivalcev kradli, ropali ali jih brezobzirno uničevali. Zivino in denar so kar terjali brez vsake odškodnine, in gorje mu kdor bi se bil zoperstavljal. Za eno tolpo prišla je druga in tako naprej dokler pokrajina ni bila pustka puščava tu in tam z grobljami nekdanjih mest, trgov in vasi pokrita.

Možke, ženske in otroke so trpinčili naravnost po nečloveško; neusmiljeno so jih z biči in kardabači pretepali in na mnogih krajih pod neznanjskimi mukami umorili. In to ne samo pedince, temuč cele družine in cele vasi. Mlajše fante so postreljali samo zategadelj, da ne bi prišli nekdanj v nemško vojaško službo. Celo starčkom, ženam in otrokom niso prizanašali. Iz mnogoterih slučajev navedemo tukaj samo nekatere: V neki vasi so umorili dveletno deklico brez vsacega povoda. Grozovito — da človeku mozek pretresa — so ravnali z neko družino: gospodarja so živega s žebliji pribili na mizo, otroka na vrata, materi pa so odrezali prsa in preparali telo. V neki drugi vasi so moža in ženo za jezik kmizi pribili, da sta mučenika vsled gladi in žeje morala strahne smrti svoje življenje končati.

Brezštevilna so posilstva, koja so ti divjaki nad dekletami in ženami izvrševali; zlorabljali so otroška dekleta, noseče žene in celo starke nad 70 let stare! Udeleževali so se takih nesramnih grozovitosti baje celo častniki.

Ne manje nečloveško so Rusi ravnali z vojnimi ujetniki. Tukaj le nekatere posameznosti. Kozaki, ki so mimo teh jahali, so jim kar tako "za šalo" glave odsekavali ali pa posamezne ude odrezali. Nekoč so tri huzarje za noge, z glavo navzdol, obesili, jim nose in ušesa porrezali, da so reveži po dolgih in najbridkejših mukah grozno smrt storili. Ranjencem so obveze z ran trgali, da so izkrvaveli; drugim so izstaknili oči, odrezali jezik, ušesa, prste, ali pa jih kar ubili kakor mesar vola.

Našteti so še mnogobrojni drugi peklenski čini teh zverv v človeški podobi, toda "Štajercu" primanjkuje prostora, da bi razlagal svojim čitateljem vsa ta grozodejstva, saj imajo gotovo že z navedenimi več ko dovolj.

Število vjetnikov v Nemčiji.

O številu vjetnikov v Nemčiji poroča Wolf-fov urad, da je dne 1. aprila 1915 isto znašalo: Francozov: 3.868 častnikov in 238.496 mož;

Rusov: 5.140 častnikov in 504.210 mož; Belgijcev: 647 častnikov in 39.620 mož, in

Angležev: 520 častnikov in 20.207 mož, vseh vjetnikov skupaj toraj: 10.175 častnikov in 802.533 mož.

Nevednost

je izvor mnogim boleznim. Toda danes, ko se dobe časniki povsod, so ti izvrstno sredstvo za razširjanje olike in znanja. Tako ohranijo časniki svoje čitatelje pred mnogotero nezgodo in tudi

mi si prizadevamo, da bi služili našim čitateljem s pojasnili in dobrim svetom. Danes hočemo naše čitatelje opozoriti, da je pri tačas pogostnem prehlajenju, reumatičnih bolečinah, pehanju med plečeti, težkoprsnosti, težki in hri-pajoči sapi Feller-jev dišeči fluid iz rastlinskih

esenc s znaniko "Elsa-fluid" dobro sredstvo, ker odstranjuje bolečine in zaslezenje, olajšuje kašelj in napravi dihalne organe krepke. Vsak naš čitatelj naj bi si naročil poštnine prosto od lekarnarja E. V. Feller v Stubici, "Elsa-trg" štev. 241 (Hrvatsko). 12 steklenic za 6 K. maos---

Iz francoskega bojišča.

(Splošen položaj).

„Štajerc“ ne mara navajati posameznih prask na francoskem bojišču, ampak hoče svojim čitateljem pojasniti le ondetni splošni položaj. Če se sploh da govoriti o miru sredi vojske, potem je vladal isti na zapadni bojni črti v zadnjem tednu meseca marca in prvi teden aprila. Pojem „mir“ pa velja za presojanje položaja na zapadni in v operativnem smislu, deloma tudi v taktičnem, v kolikor razumemo pod tem spopade večjega krajevnega pomena. Boji se pa vrše na celi dolgi fronti vsak dan in v Flandriji, pri Arrasu, v Champagne, v Argonih, pri Verdunu, Pont-a-Moussonu in na obronkih Vogezov Francozi in Angleži vedno obtipavajo zelo utrjeno fronto. Če bi bili sklepali iz relativno majhne podjetnosti Francozov in Angležev na polom ofenzive naših nasprotnikov, nas bi bili morali krepki njihovi sunki med Mozo in Mozelo poučiti kmalu o nečem drugem, kar se je tam nameravalo in izvedlo, sicer ne odgovarja širokoustenju ob začetku ofenzive, ki naj bi bila potisnila našo črto nazaj. Rodeča gora je zopet poridila miško. „Smešna“ pa ta miška ni bila. Mi bi morali biti prepričani, če ne bi smatrali francoske volje za zelo resno. Če pa volja nima dovolj moči, da doseže, kar hoče, moramo to dejstvo pripisovati modernim obrambnim sredstvom in žilavi vztrajnosti nemških čet, ne pa le „slabotnosti“ francoske ofenzive. Stojim pa na stališču, da se daje protislovja med nemškimi in francoskimi uradnimi poročili razrešiti nam v prid.

Francoska ofenziva zadnjih dni, ki se še izdaleka ni zlomila, ima za svoj cilj prostor okrog Verduna in pa našo črto med Mozo in Mozelo. Ne morem uvideti, zakaj tu in tam pogrešajo jednotnega načrta pri naših nasprotnikih, ki te sili, da so iznova napeli svojo moč. Da jim manjka skupna ideja, to sklepajo nekateri iz tega, ker se napadi ne vrše istočasno in v istem prostoru. Ravno tako bi tudi o Rusih lahko rekli, da nimajo vodilnega načrta, ako se boji in naskoki dele na 140 km dolgo črto in se osredotočujejo enkrat na to, drugičkrat na ono točko. Ali naj res smatramo vodstvo Joffrejevo za tako malovredno, da žrtvuje brezmiselno tisoče in tisoče, samo da nekaj dela? Ekonomija sil ni za noben drug narod tako važna kakor za Francoze, ki so po Veliki noči že 18 letne fante dali v fronto. Tudi Francozi imajo svojo vodilno idejo, čeprav je še mi popolnoma ne spoznamo.

5 milijonov vojakov na francoskih bojiščih.

Vojni poročevalec holandskega lista „Nieuwe Courant“, ki je na francosko angleški bojni fronti, poroča svojemu časniku, da je v francoskem glavnem stanu izvedel, da imajo Nemci na zahodnem bojišču zbranih 2,300.000 mož in 500.000 rezervnega moštva zadaj za bojno fronto. Skupno število zavezniških čet, t. j. Francozov, Angležev in Belgičev pa znaša čez 2,700.000 mož. Celoskupno število vseh na francoskem in belgijskem bojišču si nasproti stoječih vojaških krdel znaša toraj čez pet milijonov mož!

Nesporazum Angležev in Francozov zaradi Sirije.

Kakor poroča „Giornale d'Italia“ v pismu iz Kaire, se časnikarski boj glede Sirije med Angleži in Francozi nadaljuje. Francozi delajo živahno propagando zase v zemljepisnih in arheoloških družstvih in ne puste Sirije iz oči. Angleži jim odgovarjajo z njim lastnim mirom, da sirsko vprašanje še ni zrelo, in pravijo, da tega vprašanja ne bodo rešili egiptovski Sirici, ampak pariški in londonski kabinet. — Francozi nastopajo svoje načelo vedno na isti način, da more nastati spor k večjemu le zaradi omejenih krajev, kakor n. pr. Aleksandrette, in če pa mora po likvidaciji Turčije pripasti cela Sirija Franciji, ki ima tam zgodovinska, kulturna in gospodarska prava kot zaščitnica katoliških interesov in kot lastnica gospodarskih pravic v Beirutu in pri železnicah. Sirska kultura je francoska in katoliki so za Francijo. — Angleži zastopajo svoje načelo originalnejše: razun malega dela katolikov, tako pravijo, so za nje

Druzi. Mnogo važnejši kot gospodarski, so pa politični in vojaški interesi. Tesna zveza med Egiptom in Sirijo obstoji že stoletja; tudi politično so bile te dežele združene. Sedanja meja pri El-Arišu je strategično nemogoča, zato je neobhodno potrebna regulacija meje. Vrh tega potrebuje Anglija Sirijo zaradi podaljšanja svoje železnice Kalkuta Bagdad do Egipta, kjer bo sklenjena s projektirano afrikanško železnico. Le Anglija more garantirati dobro bodočnost te dežele, in zato mora postati Sirija angleška last. Za Francijo ima Sirija le majhno vrednost, ker ni v zvezi z ostalimi francoskimi kolonijami.

Kdor ta članek pazljivo prečita in preštudira, bo gledal carigrasjsko vprašanje v potsem drugi luči in se mu ne bo zdelo čudno, da so Angleži opustili svojo stoletja staro carigrasjsko tradicijo!

Francozi zahtevajo ofenzivo proti Metz.

General Berthaut piše o položaju na bojišču: Zastaviti moramo svoje najboljše sile, da odstranimo trn, ki se je vdrl v naše postojanke. Gre se za položaj med Pont-a-Moussonom in St. Mihielom. V tem ozemlju je, o tem ne dvomimo, nevarno, ker nemška bojna črta grozi tu, da obkoli naše čete. Nič se ni pridobilo, ker se je zavzel utrjen Renesville, ki je 2 in pol kilometra od Fayeza oddaljen. Prodrati moramo pri Combresu, Lunevillu in pri Esseyu in uvesti pohod proti Metz. Ne more se še danes trditi, če se to mogočno podjetje posreči. Začeti pa moramo, ker nas lahko prehiti sovražnik in spravi naša krila v nevaren položaj.

Notranji položaj na Francoskem.

„W. A. Zeitung“ poroča: Iz zanesljivih in dobro pončenih pariških krogov se poroča, da je v vladnih krogih zavladala neke vrste anarhija. Zunanji minister Delcasse je bolan, ministerski predsednik Viviani je brez glave. Vsled nezmožnosti civilne uprave je vrhovni poveljnik Joffre dejansko, četudi ne formalno vojaški diktator.

Pred kratkim se je na Francoskem opazilo, kakor bi bila naklonjena miru in začelo se je precej krepko mirovno gibanje. Angleška vlada je pa dala Parizu razumeti, da bi v slučaju posebnega miru od strani Francoske morala Anglija za svojo samoohranitev zasesti Calais tudi tedaj, če bi se med Francosko in Nemčijo sklenil mir.

Napetost med Bolgarijo in Rusijo.

Milan, 12. aprila. „Secolo“ poroča iz Bukarešta: Diplomatične zveze med Bolgarijo in Rusijo se radi stališča Radoslavove vlade in dogodkov na srbsko-bolgarski meji kmalo prekinjejo.

Milan, 12. aprila. „Secolo“ iz Bukarešta: Petrograsjske vesti pravijo, da so diplomatične zveze med Rusijo in Bolgarijo vsled srbsko-bolgarskega obmejnega spora in stališča Radoslavovega kabineta ustavljene. — Pariški „Matin“ pa pravi, da se še ni odločilo, kakšne korake naj ententa stori v Sofiji.

Bolgarija in ententa.

Vodilni francoski listi, kakor „Journal des Débats“ in „Temps“ so zadnji čas pisali proti Bolgariji tako ostro, da je njihov namen, na Bolgarijo s vsi silo pritisniti, vedno očitnejši. „Journal des Débats“ je pisal odkrito o nekem ultimatu, da se mora Bolgarija odločiti za eno ali za drugo skupino. Da se za tem pisanjem francoskih listov skriva nekaj več kakor osebna mnenja urednikov, dokazuje tudi brzojavka, ki jo je dobil „Petit Parisien“ iz Rima. Ta pravi: „Po sigurnih izveštjih bo ententa od sofijskega kabineta zahtevala, da svoja načela o evropski krizi jasno določi (préciser).“ „Petit Parisienov“ poročevalec pravi dalje, da želijo tak diplomatičen korak zlasti rusofilni elementi v Bolgariji, „ki žele, da sodeluje Bolgarija z entento.“ Na ta način se pa hoče le prikriti to poniževalno postopanje z Bolgari.

Turki proti Egiptu.

Iz Bagdada se poroča, da je došel tje turški transportni parnik z angleškimi vojaki, katere so Turki ob Sueskem prekopu vjeli.

Uradni turški list „Kudus Scherif“ probuje naznaniti turškega poveljstva, da se je četrti armadni kor ob prekupu dobro in uspešno boril in se v čudovito vztrajnostjo naredil marš skozi puščavo.

Med „krokodilovem“ in „grenkem“ jezeru pričeli so se prvi boji; prekop so nekateri turški oddelki s čolni preplovili in onostransko angleške čete z bajonetom naskočili.

Tikoma prekopa stoječa krdela imela so z Angleži trideseturni boj, katerega izid je bil za Turke ugoden. Poskus Angležev, pod varstvom svojih bojnih ladij Turke obkoliti, se je popolnoma izjalovil. Angleži imeli so težke izgube na mrtvih in mnogih vjetih. Turki so uspešno obstreljevali angleške bojne ladje in so dve hudo poškodovali. Pričakuje se, da bodo Turki v kratkem naredili silni splošni napad na Angleže.

Nova turška ofenziva v Kavkazu.

Glasom poročil „Standard“-a iz Londona je turška armada nanovo ofenzivno nastopila. Turki so napadli v bližini malega pristanišča u K h o p i rsko desno krilo ter neprestano ponavljajo svoje napade.

Kako dolgo se hoče Turčija vojevati?

Oficijozni „Tanin“ razmotriva, kaj mora Turčija pri sklepanju miru dobiti ter postavlja naslednji program: Razširjenje meje do kavkasskega grebena ter posest Odese, Sebastopola in Nikolajeva, tako, da bo ruska sila na Črnem morju za vedno strta. Turčija ne bo odložila svojega orožja prej, predno ne doseže svojih ciljev.

Proti Bolgarom

nastopajo z nečuvveno predrznostjo Anglija, Rusija in Francija. Te velevalsti naročile so namreč svojim poslanikom v Sofiji, da naj skupno terjajo od bolgarske vlade pojasnila glede dogodkov na bolgarski meji. To vprašanje ima nekako podobo ultimata.

Sveti oče, papež Benedikt XV. proti ameriškimi vojnimi pošiljkatvam.

Dne 5. aprila sprejel je papež Benedikt XV. ameriškega časnikarja plem. Wiegand v avdijenci, pri kateri mu je rekel m. dr. sledeče: Pošljite ameriškemu ljudstvu in tamošnjim časnikarjem moj pozdrav in blagoslov ter temu plemenitemu ljudstvu tudi mojo edino željo: Delajte neutrudno in nesebično na dosego miru, da se bo temu strašanskemu krvoprelitju in vsem drugim grozovitostim storil konec. S tem bodete služili Bogu, človeštvu in vsemu svetu. Spomin na ta Vaš čin ostal bode neminljiv. Ako se Vaša dežela vzdrži vsega, kar zna podaljšati vojsko, v kateri teče kri stotisočih, tedaj zamore Amerika s ozizom na svojo velikost in svoj vpliv v posebni meri pripomoči k skrajšnemu dokončanju te strašanske vojske. Ves svet gleda na Ameriko, če bo ta začela delati za mir. Ali bo ameriškemu ljudstvu znalo izbrati ugoden trenutek? Ali bo izpolnilo željo vesoljnega sveta? Jaz prosim Boga, da bi se to zgodilo. Molite in delajte neprenehoma in složno za dosego miru. To je moje velikonočno voščilo in moja vsakdanja molitev. Vso moje prizadevanje posvečeno je miru. Vso moje upanje v dosego miru se opira na ameriškemu ljudstvu, na njegovo moč in vpliv, ki ga ima po celem svetu. Pravična, nepristranska in vedno nevtralna v vseh svojih prizadevanjih naj bode Amerika najzvestejše podpore papežev stolice zagotovljena, kakor hitro bo prišel pravi trenutek, da se bojo dala pričenjati mirovna pogajanja. Sporočil sem to že Vašemu prezidentu po njegovih najuglednejših prijateljih.“

Tako je toraj papež s kolom pokazal na neopravičeno in nezaslišano postopanje Amerike glede pošiljatev ogromnih množin vojnega orožja, municije, živil in družnega vojnega materijala v prid sovražnikom Nemcev, toraj tudi v našo škodo kot zaveznikom Nemčije. Da bi le kaj pomagale besede svetega očeta! Bog daj!

Slika iz bojišča.

Nek avstrijski topničarski nadporočnik pisal je iz Metz-a pred kratkim svoji v Ajdovščini pri Gorici živeči ženi med drugim sledeče: „Povedati Ti še moram, zakaj da Ti danes pišem in Te prosim, da bi za me molila. Pomisli, samo za en las je manjkalo, da nisem bil mrtev. Bilo je dne 26. marca t. l. ob 11. uri predpoldan, ko sedim v svoji pisarnici v pritličju vojašnice. Naenkrat zaslišim strašanski pok obenem pa tudi zagledam kamenje in prst v dvo-rišču na tla padati. Iz sovražnega zračnega balona bila je namreč vržena bomba, ki je samo pet metrov od mene eksplodirala. Ko bi bil sovražnik bombo le četrt sekunde preje vrgel, bi Tvoj mož sedaj ne živel več. Perva moja misel je bila: Molitvi moje žene in moje matere imam svoje življenje zahvaliti!“ Na zunaj je bilo grozno pogledati. V tleh je bila 3 metre globoka in pet metrov široka luknja. Trije vojaki so bili docela raztrgani, enega je vrglo 3 metre daleč k hišni steni, enega pa čez visoko streho. Sovražnik je najbrž mislil pri lepem vremenu dobro zadeti na krdelo vojakov (Baravcev), ki so na bližnjem vezbališču eksercirali. Toda k sreči jih ni zadel. Čuda je, da so ostale šipe moje pisarne cele, rekel bi, da je sploh bil čudež božji. Hvalim Boga za svojo rešitev in vidve storite istotako!“

Dopisi.

Iz severnega bojišča prejel je „Stajerc“ m. dr. to-le pismo: „Slavno uredništvo! Tukaj Vam pošljemo nekaj slik iz bojišča, o čem ljudje gotovo radi čitajo.

Kakor bratje se pogovarjamo in si pripovedujemo nekoč v gozdu ležeči marsikatero dogodke; kako dobro da smo nakovali v marsikateri bitki kosmatega Rusa.

Ko smo naše pripovedke že skoraj končali, oglasi se še Jožef Celcar, doma iz Vukovskega dola pri Mariboru. Kaj bo le povedal? Začel je kar „s svojim prvim dnevom“, ko je bil v bitki pri Švarcavi. Kako hrabro so nastopali in hruli nad sovražnika, do katerega so prišli prvokrat dne 26. avgusta. Komaj da so našli v vas prikorakali, začeli so Rusi in vaščani (civilisti) po naših stajerskih fantih in možeh hudo streljati. A naenkrat, — tako pripoveduje Celcar — začujemo povelje za strel in začeli smo sovražnike pokati in kositi, da so bile redi mrtvih kakor trave na bujnem travniku. To je trajalo kake tričetrt ure. Sedaj dojde nam naznanilo, da hoče nas sovražnik tudi še od desne strani in od zadaj prijeti. A ni se mu posrečilo. Dobim povelje, da moram z malo četico iti proti sovražniku in se tako dolgo bojevati, da bode ruski ogenj iz strojnih pušk utihnil. Obveljalo je. Tako smo s tem činom obvarovali tri čete (cuge) naše kompanije. Začel sem se nato pomikati nazaj, pscamezen mož za možem tako dolgo, da je pri meni ostal še samo eden mož z imenom Joh. Plenk, doma iz Gradca. Ta mi reče: „Zdaj pa beži!“ Jaz mu odgovorim: Prvo bežiš ti, potem se-le jaz.“

Celcar se je na roki lahko ranjen vrnil k nam in tudi nekaj njegovih tovarišev se je še znašlo. Dne 27. septembra bil je odblikovan z veliko srebrno svetinjo za izkazano hrabrost na bojišču.

Kako je bilo v posameznih bitkah, se ne da povedati, to se mora doživeti.

Nekateri reči pa Vam vendar še moram povedati... Bilo je na nekem griču blizu Karpat. Rusi so že iz daljave začeli na nas streljati, toda mi Stajerci se jih nismo ustrašili. Sedaj zaukaže poveljnik, da morajo iti štirje možje na sosednji grič ogledovat, kje ravno da je in koliko je sovražnika. Tudi Celcar gre skorajzasebaj. Bila je že skoraj nočna tema. Celcar naenkrat zagleda pred seboj Rusa, ki je meril s puško nanj. Naš junak urno priskoči, prime za puškino cev ter zagrmí nad Rusom: „Zdaj greš z menoj!“ Ko se je kosmatin le še

vlekel za puško, mu Celcar zatrobi: „Če ne greš, te zdrobim!“ Nato reče Rus: „Idem, hoj“. Celcar ga vpraša, če je še več Rusov tod koli, nakar mu vjetnik potrdi z „hoj“ (ja). Celcar o tej poizvedbi urno obvesti tri čete, ki so v strelskih jarkih v kratkem času vjele še 24 Rusov, kar jih je bilo več, so pa popihali.

Zanimiv je še sledeči slučaj. Nekega dne v začetku februarja dobil je Celcar povelje iti s štirimi možmi v vas Jašnjonka, kjer naj kupi mizo, klop in tudi svinjo za kakih 50 kron, da bi se v naših jarkih malo pogostili. Toda Celcar bi še tudi rad imel kakega Rusa povrh. Pred vasio pride mu neka ženska nasproti, ki ga svari: „Ne hodite v vas, ker so že Moskali v halupah (Rusi v hišah)!“ Celcar ji veli, naj se takoj vrne ter gredoč malo z roko zamahne pred tisto hišo, v kateri da so Rusi. Ženska vse rada uboga in stori, kar se ji je naročilo. Nato so previdno toda s pogumom stopali proti dotični halupi. Trije možje stopijo vsak k svo-emu oknu, Celcar in še eden tovariš pa vstopita v hišo, kjer sta preplašena 3 Ruse vjela ter sprav dobro rejenim praščkom in z drugo ropotijo vred privedla h kompaniji. Imeli smo dobro večerjo, Celcar pa je dobil od g. stotnika dar 8 kron.

Ta junak se že bojuje od začetka vojske do današnjega dne pri najboljšem zdravju.

K sklepu pa še pozdravljamo iz daljnega bojišča naše ljube stariše, žene, otroke, brate sestre in vse prijatelje in znance: Franc Roj, Franc Lorbek, Johan Šprinčnik, Martin Lekešič in Martin Fras, vsi peteri doma iz St. Jakoba v Slov. gor.; Karl Fras in Anton Šantl, doma iz Vukovskega dola, ter Bruno Rospo in Johan Lach, doma iz ptujkega polja. K. u. k. Inf.-Rgmt. Nr. 47, 8. Komp. Feldpost Nr. 73.

Vojaške zadeve.

Pravice vojakov in njih svojcev.

Nadaljevanje.

Kdor je vsled ranjenja izgubil roko ali nogo, dobi 16 K mesečno.

Kdor roke ali noge ne more več rabiti in postane vsled tega nezmožen za pridobivanje življenskih pomočkov, kakor tudi, kdor je bil težko ranjen na glavi, na prsih ali na spodnjem delu telesa, tako, da je nastopila popolna in trajna oslabeitev pri opravljanju važnih življenskih organov (pridobitvena nezmožnost topot ne igra nobene vloge), dobi ravno tako 16 K mesečno.

Kdor je vsled ranjenja izgubil dvoje udnih delov ali če je oslepel na obeh očeh, ali če spoznava samo prav zelo velike predmete v najbližji bližini, ali če more razločevati samo svetlobo od teme, dobi 23 K 33 vin. mesečno.

Ravno tako kakor penzije za invalide se dobivajo tudi doklade za ranjence prvega vsakega meseca, ki mu sledi sklep superarbitracijske komisije. Doklada za ranjence se ustavi ob izselitvi iz Avstro-Ogrske ali ob smrti, plačevanje penzije za invalide pa samo z odhodom iz invalidnega stanja.

Invalidno penzijo lahko opustimo; če namreč komisija razvidi, da bo ostal vojak najbrž še dve leti pri življenju, se da možu na njegovo zahtevo lahko odpravnina (Abfertigung) namesto penzije. Odpravnina znaša štiriindvajsetkrat toliko kakor mesečna penzija, toraj za vojaka brez šarže 144 K, za prostaka 192 K, za korporala 240 K, za četovodjo 288 K in za narednika 336 K. Ker je odpravnina tako neznatna, da se ne ve, kaj bi se ž njo pravzaprav počelo, je bolje prejemati penzijo. Za doklade za ranjence ne pozna zakon ne opustitve in tudi ne odpravnine.

Oskrbovanje v invalidni hiši.

Kdor je oslepel v vojaški službi ali kdor je bil težko poškodovan, tako da potrebuje posebno negovanje in paznost, ima pravico zahtevati, da ga vsprejmejo v vojaško invalidno hišo. Dotičnik dobi potem preskrbo, hrano, obleko in plačo po šarži, ki jo je imel, in pa doklado za ranjence.

Kaj dobe svojci padlih tekem enega leta.

V Avstriji imamo od leta 1887. postavo, ki določa penzije za vdove in otroke padlih vojakov.

Postava dovoljuje pravico do zahteve, če je vojak umrl v vojski ali vsled vojske. Vseeno je, če je padel neposredno pred sovražnikom ali če je umrl vsled ran, ki jih je dobil v vojni, ali če je nastalo poškodovanje na drugačen način, samo če ga je zadelo v izvrševanju vojaške službe in brez lastne krivde vojaka, ali če je bila smrt posledica nalezljive, v kateremkoli službenem kraju ali v bolnici dobljene bolezni, ali če je bila smrt posledica vojnih naporov.

Penzije vdov.

Visokost penzije je različna v prvih šestih mesecih po smrti in pozneje. V prvih šestih mesecih je tako visoka kakor podpora, ki jo je dobivala žena med vojno službo svojega moža; z drugimi besedami: šest mesecev se izplačuje vdovi podpora dalje, če je žena dobivala podporo. Če pa ni dobivala nobene podpore, ker je imela morda kak zaslužek, pa je ta zaslužek izgubila šele po smrti svojega moža, sme prositi potem sama še za podporo in mora jo dobiti do šestih mesecev po smrti moža.

Vdovam, ki ne morejo zahtevati nobene podpore, se takoj po smrti moža izplača za vdove določena penzija; tiste, ki dobe podporo šest mesecev po smrti moža, dobe dalje po šestih mesecih še penzijo za vdove.

Penzija je jako nizka. Znaša namreč za

	Mesečno
vdovo:	
vojaka brez šarže	9 — K
prostaka	12 — „
korporala	15 — „
četovodje	18 — „
narednika s plačo do 70 vin.	22 50 „
narednika z višjo plačo	30 — „
kadeta ali praporščaka	37 50 „

Velja samo prava šarža. Če je kdo samo titularni korporal, a drugače le prostak ali nadomestni rezervist, dobi vdova samo najnižjo penzijo.

Dokler je vdova popolnoma nezmožna za zaslužek in hkrati brez sredstev, dobi poleg penzije še donesek 8 K mesečno.

Zneski, ki smo jih navedli v tabeli, v postavi niso navedeni. Penzije določata namreč dve postavi, in sicer tista od 27. aprila 1887 in ona od 19. marca 1907. Starejša postava določa za letno penzijo zneske po 24, 32, 40, 48, 60, 80 in 100 goldinarjev. Novejša postava je zvišala te zneske skoraj dvakrat, torej (v kronah računano) na 72, 96, 120, 144, 180, 240, in 300 kron. Ker pa velja postava tudi za vdove dalje služeeih vojakov, ki so umrli ob miru, pa hoče dovoliti vdovam vojnih žrtev višjo penzijo, je v § 24. starejšega zakona določeno: „Vdove dokazano pred sovražnikom dobljenih ran ali vsled vojnih naporov umrlih oseb dobe k normalni letni penziji še petdesetodstotno doklado.“ Dobivajo torej te vdove poleg 72, 96, 120, 144, 180, 240 in 300 kron še polovico več, in iz tega slede potem v tabeli navedeni zneski.

Popolnoma vseeno je, če ima vdova kaj dohodkov ali ne. Penzijo mora dobiti tudi, če je bogata. Če ni dobila žena nobene podpore, se prične penzija s prvim dnem meseca, v katerem je mož umrl ali v katerem ga je vojaška oblastinja proglasila za mrtvega.

Vdova pa seveda nima nobene pravice do penzije, če neposredno pred odhodom k vojakom ni živela z možem v skupnosti (tudi če ni bila sodnijsko ločena). Če pa dokaže, da ni nje krivda, da se je končala njuna zakonska skupnost, dobi kljub temu podporo.

Dalje ne dobi vdova nikakršne penzije, če se proti možu pred ali po njegovu smrti dokažejo take obdolžitve, da bi tudi on sam, če bi ne umrl, ne dobil nobene penzije, to se pravi, če je mož dokazano storil težko hudodelstvo.

(Konec prihodnjic.)

Dopisovanje z vojnimi vjetniki.

Množe se zadnji čas pisma svojcev vojnih vjetnikov, ki se pritožujejo, da tako dolgo ne dobe nobenih vesti, ali da sploh niso do-

bili še nobenega poročila, dasiravno smo jim poročali, da je dotični že v seznamu vojnih vjetnikov. Svojci si delajo pogosto nepotrebne skrbi. Pogosto pošiljajo Rusi vojne vjetnike iz enega taborišča v drugo, navadno proti izhodu. Potovanje traja navadno zelo dolgo. Zdi se, da je med vožnjo oddaja pisem prepovedana. Tudi se zdi, da je oddaja pisem vojnih vjetnikov sploh omejena. Pisma in dopisnice rabijo zelo dolgo, iz Sibirije 6 do 8 tednov, zaradi velike razdalje in dvojne cenzure, v Petrogradu in na Dunaju. Ker so ruski cenzorji preveč obremenjeni z delom, je priporočljivo, pisati samo kratke dopisnice. Marsikatero pismo se tudi konfiscira in uniči, druga pisma se izgube. O zdravstvenem stanju in bivanju posameznih vjetnikov urad ne more dobiti in dajati poročil. Pri vprašanih zadostuje navesti: ime, rojstno leto, pristojnost, šaržo, polk ali bataljon, če mogoče bojišče, kjer se je nahajal vjetnik zadnjikrat in ime in naslov vprašajočega. Če vpraša kdo za več oseb, naj zapiše zgoraj navedene podatke za vsakega na poseben listek. Kdor domneva, da je oni, za katerega vpraša, padel, ali da se nahaja v kaki naši bolnišnici, ta naj se obrne do izkazanega urada Rdečega križa, Dunaj VI, Dreihufeisengasse, na Ogrskem na Rdeči križ v Budimpešti. Vprašanja glede vojnih vjetnikov je pošiljati na skupni centralni izkazni urad, razvidnica za vojne vjetnike, Dunaj I., Jasomirgottstrasse št. 6.

Povelikonočna pridiga „Štajerčeva.“

Bilo je v tistem času, ko je moral imeti vsak „pošten državljan“ izkaznico za dobavo kosčka kruha. Skoro bi rekel, da je svet sedaj čisto narobe — na glavo postavljen. Prednekdaj“ je šel človek k zdravniku, ako se je preobjeda kruha — posebno novopečenega — da je dobil pri njem „cegeljc“ (recept) za latinsko kuhinjo ali lekarno, a sedaj mora si priskrbeti previden gladen človek „cegeljc“ poprej, predno se kruha preobje, a kaj rečem: ž njim nasiti.

Pa kdo bi godrnjal? Postava je postava, in kdo se ji upira, ima posledice svoje mržnje in svojih dejanj sam zagovarjati.

Toda nekaj me veseli. Ko sem pretečene dne se včasih ozrl skoz okno na ulico, videl sem po isti korakati v gručah ali posamezne može, ki so v obrazu „tam kaj“ že imeli sivi mah a vendar „pušeljca“ za klobukom kakor tisti, katerim poganja še-le puh (Flaum) na mladoletnih licih. In kaj? „Juckali“ so po „štajersko“, ker sramotiti se ne puste od mladih kesti. Bili so pri naboru ali bolje rečeno: pri takozvani superarbitraciji, ki „traca“ tudi stare ljudi. Tudi plešasta glava ni izvzeta, ako se komisiji dopadeta oba plečeta! —

Vi presneti „kerlici“ Vi! Ali kako naj Vas „Štajerc“ imenuje? Povejte mu in tituliral Vas bode, kakor Vam postavno pristojta. Sicer pa le raje „po domače“!

Kdo bi si bil pred letom dni kaj takega mislil? V družbenih pogovorih in doma pri vsakdanji mizi je marsikateri možakar rekel: No, hvala Bogu, jaz sem že vsega prost, saj imam že „Abschied“ in to je dovolj. Črna vojska je itak samo na papirju, in če bi bili tudi vpoklicani, „vahtarji“ bomo krompirju v domačem revirju. —

Toda naš „domač kraj“ je dalekosežnega pomena. Naša domačija ni samo naša domača palača, hiša ali kočja, temuč celokupna Avstrija, koje hišni gospodar je naš presvitli cesar.

In tega se zvesti podaniki kot udje te skupne hiše tudi vedno zavedamo. Najbolj zvest služabnik je tisti, kije poslušen „gospodarju v stiski“! Pribito je, naj pa kdo reče kar hoče hoče. —

Slišal sem te dni neko fletno kmečko ženki izreči: „Ja, moj Bog, sedaj pa res ne vem, ali so res vsi možki že znoreli? „Moj“ je že 42 let star in mi je več kot tisočkrat zadrževal, da „ne gre“ več v vojsko, sedaj pa prinese naenkrat „cegeljc“ domu, da „gre“ na vojsko. In čisto nor je bil, vesel in korajžen kakor da bi ne bil oženjen. Moj Bog, kaki so vendar možki!“

Oh, ljuba ženka, pomiri se! Ponosna bo di, da imaš moža, ki je vreden spoznan biti ne

samo branitelj troje časti in tvojega imetja, temuč tudi časti in lastnine našega preljubljenega cesarja in celokupne domovine avstrijske.

Ljudomilega hišnega gospodarja vsak hišni ud — bodisi sorodnik ali posel spoštuje, čisla ali rad ima. Dela je vsepovsodi vedno dovolj. Večje je gospodarstvo, temveč je opravkov. Skozi teden je delo, v nedeljo počitek. A pridejo zmes tudi nepričakovani opravki vsled vremenskih ujim ali iz drugih vzrokov, ko se gospodarstvu že povzročili večjo ali manjšo škodo ali pa mu pretjijo pouzročiti. Neglede na delavnik ali praznik, ne oziraje se na druga razna opravila skoči takoj vsak hišni ud na tisti kraj, kamor ga kliče hišni gospodar, ki je prvi škodo ali pretečo nevarnost zapazil. Kdor bi zaostajal, nevr eden bi bil strehe, pod katero je dotlej bival.

In tako je sedaj v naši hiši, v naši Avstriji. Uima preti našemu skupnemu domu, uima, katera presrega vse vremenske in sploh elementarne moči, kolikor jih svet pozna. Toda vsa sreča je, da je pri hiši moder, previden in občeljujen gospodar, ki zna in tudi ve o pravem času potrebno ukreniti in svoje podložnike le tedaj izvanredno uporabiti, kadar to zahteva skrajna sila. In ti! Kako bi ne? Udani in poslušni radi slušajo naročilu svojega ljubljenega gospodarja ter pobitijo tje, kamor jim ukaže on in — tudi preteča nesreča sama. Trudapolni napori bojo morebiti preveliki, a po premaganem in dovršenem delu bode tudi zadovoljnost tem večja.

Tako toraj ženka, zdaj pa si bodeva dobra in potolažena, ti in jaz: Ti, ker si me najbrž razumela in boš razumela tudi „juckanje“ tvojega „norega“ moža, jaz pa, ker u pam, da si me razumela in da sem ti vsaj nekoliko razjasnil avstrijski „hišni red.“

Ker se je moja zadnja postna pridiga v predzadnjih besedah — če se prav spominjam — končala nekako z vragom, tedaj pa danes rečem: Z Bogom!

„Štajerc.“

Gospodarske stvari.

Izkaz živinskih kužnih bolezni, ki so bile razširjene na Štajerskem v poročevalni dobi od 20. do 27. marca 1915 oziroma o katerih se razglašja, da so ponehale:

Razširjene so:

1. Volčič na gobcu in parkljih: Okraj Deutschlandsberg: Herbersdorf. Okraj Feldbach: Gutendorf, Petzelsdorf. Okraj Mazibor: Spodnja Ložnica.

2. Vranični prisad: Okraj Brežice: Lastnič. 3. Mehurčasti izpuščaj pri konjih: Okraj Ptuj: Spuhla, Ragoznica in Zabovci.

4. Garje pri konjih: Okraj Gradec: Grambach. Okraj Maribor: Dogoše, Pobrežje, Slivnica in Cvetkovci. Okraj Brežice: Globoko, sv. Peter pod sv. Gorami.

5. Prašičja kuga: Okraj Maribor: Jarenina. Okraj Ptuj: Zetale.

6. Svinjska rudečica: Okraj Celje: Št. Pavel pri Preboldu. Okraj Feldbach: Fehring.

Ponehale so:

1. Volčič na gobcu in parkljih: Okraj Feldbach: Neustift.

2. Svinjska rudečica: Okraj Maribor: Pivola. Okraj Ptuj: Ormož in Spuhla.

C. kr. štajersko namestništvo.

Novi predpisi za mletje koruzne moke. **Maksimalne cene za koruzo in koruzno moko.** Uradna „Wiener Zeitung“ priobčuje naredbo, ki določa, da se mora v naprej koruzo mleti tako, da se dobi iz nje 8% koruznega zdroba ter 74% koruzne moke. Na ta način bo mogoče zaloge koruze še intenzivneje izrabiti za proizvodnjo prebivalstva. Istočasno so odpravljene maksimalne cene za prodajo koruze in koruzne moke na debelo.

Nakaznica za kruh in moko. Da se mnogoličnemu napačnemu mnenju o nakaznicah za kruh in moko (Brot- und Mehlkarten) v okom pride, opozarjamo na to, da te karte za pridobavo kruha in moke nimajo nobenega pomena, temuč da so samo nekaka kontrola, ki imajo prepričati potrato, koje posamezni s temi živili delajo in postavnim določilom kljubujejo. Last-

nik take karte toraj ni upravičen, od trgovca ali peka terjati, da mu ta mora kruh ali moko prodati. Tozadevni obrtniki bojo toraj tudi v naprej le toliko dajali svojim odjemalcem, kolikor jim pripuščajo zaloge.

Dobava kruha in žita je reč ustanovljenih aprovizijskih komisij pri političnih oblastih I. instance, ki bodo skrbeli za dobavo pri centralnih oblastvih, ako bi zaloge v domačem okraju ne zadostovale potrebščinam posameznih občin.

Prebivalstvo se mora opozarjati, da so zaloge pšenice in koruze jako piče in da se mora posebno s zmlatimi koruznimi produkti jako varčno ravnati.

Od ces. kr. namestništva.

Zastran bakrene galice. V „Slov. gosp.“ z dne 1. aprila t. l. bila je čitani notica:

„Zastran bakrene galice. Dognano je zdaj, da bo Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu dobila nekaj bakrene galice, toda ne približno toliko, kolikor bi je potrebovala. Galico pa bo oddala okrajnim zastopom in bo stal 1 kg 1 20 K. Kdor želi galico, naj se takoj oglasi pri svojem okrajnem zastopu, vendar naj ne pričakuje, da se mu bo dalo tolikor, kolikor je prijavil.“

Nato je dobil „Štajerc“ od okrajnega zastopa ptujskega obvestilo, da isti v tej zadevi vsakojakim reflektantom nikakor ne more ustrediti, ker bakrene galice sploh ni več dobiti, ne od „Zveze gospodarskih zadrug v Gradcu“ in tudi ne od drugod. Vprašajte toraj pri „Slov. gosp.“ v Mariboru, če ta res ve za dobavo tega blaga!

Razglas. Komisariat za živila v Ptujju razglašuje z dnem 12. aprila 1915 pod št. 597/14, da se bodo od dne 20. aprila naprej na ptujskem glavnem trgu vsak torek in vsako sredo prodajale ribe iz Vzhodnega morja, kilogram po K 1'80 do K 2'60. Navodilo za kuhanje ali pečenje teh rib se vsakemu kupcu brezplačno izroči.

Želodje (Eicheln), o katerem smo v zadnji številki „Štajerca“ nekaj malega naznanili, mora biti, ako ga hočete doma pokrmiti ali pa prodati, dobro posušeno. Prineslo se je pa na prodaj že v jeseni nabrano želodje, ki ni bilo dovolj posušeno in deloma celo plesnivo. Ako se hoče želodje prodati, tedaj se mora samo zdravo odbrati in v krušni peči dobro posušiti, kakor to ponekod delate s sadjem. Še bolj pripravno pa je za prodajo ono želodje, ki se sedaj pod hrastovjem nabere in če je že tudi razpoknjeno in je poglalo cime, ker cime ne škodujejo vrednosti hranilnih snovi. Tudi sedaj nabrano želodje se mora pred rabo ali prodajo dobro posušiti.

Če se ima želodje porabiti doma, tedaj se mora iz posušenega narediti takozvani „šrot“, kakoršen se dela v mlinu iz koruze, in se pomešati med drugo krmo. Samo želodje krmiti se ne sme, ker se bi svinje „zažlikale“ in bi potem nehtle žreti druge piče. To velja tudi za goveda, koze in ovce.

Nadalje se da želodje, ako je kakor zrnata kava dobro opraženo (geröstet), uporabiti za kuho kave; pridjati pa se seveda mora kavinih surogatov (Franck) kakor se pridene pravi zrnati kavi.

Razne reči.

O ptujskih sejmih. Na konjski in govejski sejem dne 6. aprila prignalo se je 120 konj in 802 goved; na svinjska sejma dne 24. in 31. marca 604 svinj.

Prihodnja konjska in govejska sejma bodeta 20. in 23. aprila t. l., prihodnja svinjska sejma pa 14. in 21. aprila t. l.

Nakup krompirja. Štajersko cesarsko namestništvo je nakupilo večjo množino krompirja za štajersko prebivalstvo. Krompir se oddaje le po vagonih pod zelo ugodnimi pogoji. Občine, zadruge in kmetijske podružnice naj koj zberejo v svojem delokrogu naročnike krompirja in naznanijo namestništvu v Gradec, koliko da ga naročijo. Naslov za naročila je: Landeskulturinspektorat der k. k. Statthaltereien in Graz. Od tam se bo naročnikom pozneje vse potrebno glede cen in pošiljanja krompirja naznanilo.

Kdor ne potrebuje ali si ne more celega

vagona krompirja naročiti ter želi manjšo množino, naj se pa obrne na: Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Eggenberg bei Graz.

Haloški poskusi v vojski dobro služijo. Stvar se tiče takozvane čarodejne šibice (Wünschelrute), s katero je ptujski pionirski bataljon našel več skritih podzemeljskih studencev v Halozah, katere so sicer glede vodnih izvirkov precej na slabem. Kakor se nam poroča, imel je naš domači pionirski bataljon tudi na bojišču lepe uspehe s to „čarodejko“ 20. stoletja. V prihodnji številki bodemo našim cenj. čitateljem več kaj o ti „coperniji“ pisali.

Pojedine so prepovedane. Ces. kr. namestništvo v Gradcu je ravnokar dalo razglasiti odredbo, vsled katere so pojedine o priliki različnih slavnosti in dogodkov v družini prepovedane. S pomočjo te le odredbe naj bi se preprečila potrata za različnimi jedili, katerih se ob takih priložnostih črez dostojno mero in potrebo použije. Posebno na kmetih bi se naj saj za čas sedanjega obnega pomanjkanja živil odpravile pojedine pri zarokah, na ženitovanjih, pri krestih, pri pogrebih (takozvane sedmine), ob večjih praznikih, pri kolinah (takoimenovanih „furovžih,“) potem pri dokončanju nekaterih del običajni „likof“ i. t. d.

Umrla je v Mariboru gospa Antonija Felber, (roj. Strasschill) dne 9. aprila v 56. letu svoje starosti. Pokojnica je bila soproga lesnega trgovca g. Jožef Felber-ja v Mariboru. Krepka in zdrava, kakor je bila sploh, si je pretekli teden z nehem zastupila želedec ter morala se po kratki, toda mučni bolezni ločiti od tega sveta.

S železnim križcem odlikovan je bil nedavno g. nadporočnik Arnold Hofbauer od 9. artilerijske divizije, ko je že preje imel odlikovanje „Signum Laudis.“ Odlikovanec je sin g. nadučitelja in župana Anton Hofbauer-ja v Kamnici pri Mariboru.

Pretep „na nož.“ V Arjvesi pri Celju sta se v neki krčmi sprla hlapca Štefan Maršnak in Matija Videnšek. Navzoči gostje so ju pomirili. Na poti domu pričela pa sta prepri nanovo, in nastal je pretep „na nož.“ Videnšek bil je vboden v levo in desno roko, nadolgo vrezan na rami in prejel tudi vbodec blizu hrbtišča. Teško ranjenega so prepeljali v celjsko bolnišnico, Maršnaka pa so izročili okrožnemu sodišču.

Ruski general kot ropar in morilec. Veliko začudenja vzbudil je na Ruskem roparski umor generalne vdove Polow v Petrogradu. Zločinca je penzionirani general Pieganow, sokriva pa je baje uslužbenka umorjene vdove in so jo toraj zaprli. Toda dekle vztrajno tajni in pravi, da ji je general prišel s okrvavelima rokama nasproti ko se je vrnila po naročenih opravkih domu ter jo pod grozovitvo smrti prisilil, da mu je morala krvave madeže za vratu umiti, katere je dobil, ko se je z gospo boril. Seveda so ekselencu g. generala spravili tje, kamor slišijo roparji in morilci.

Cela družina izmrla je v kratkem času v Lembahu pri Mariboru z obitelji Gajšek. V pozni jeseni m. l. je umrla žena, pred malo tedni edini otrok, in na Veliko soboto so v Mariboru pokopali moža, rezervnega črnovojniškega zavezanca Franc Gajšek-a. Snidli so se spet v boljši večnosti.

Umor. V noči dne 6. aprila je posestnik Andrej Lichtenwallner vstrelil na viničarja Jožefa Pintariča, nato ga še s puškinim kopitom tolkel tako neumljeno, da je poslednji vsled strašnih poškodb takoj umrl. Tudi po Pintaričevi ženi in hčerki in še neki tretji osebi je mlatil ter jih ranil. Morilca so orožniki okrajnemu sodišču izročili.

Očetova vrnitev — sinova smrt. V nedeljo ob 11. uri prišel je narednik (Feldwebel) Urantsch iz južnega bojišča na tridedenski dopust domu v Gradec k svoji obitelji. Po prvem srčnem pozdravu je odložil narednik svoj prepsani jermen, ob katerem je visel tudi vojaški samokres. Ko zapazi, da je orožje njegovega 16letnega sina Rudolf-a jako zanimalo, izpraznil je samokresov magacin, a pozabil je v njem eno patrono. Vsede se nato na kuhinjski stolec — žena je ravno pripravljala obed — in vzame svojega 11 letnega sina Matevžeka na koleno. Zdaj počí strel in mlajši sin se zgrudi mrtev

k nogam matere; usmrtil ga je lastni brat. Pač žalosten dogodek — posebno za stariše.

Zvonovi in nabiranje kovin. Več časnikov že je sprožilo misel, da bi naj tudi cerkve položile primeren dar na oltar ogrožene domovine. Vojaška uprava nabira v zadnjem času za svoje potrebe različne kovine v manjših in večjih množinah. In tako bi pač tudi cerkve ki imajo po več zvonov, lahko vsaj po enega darovale. Saj se v sedanji vojski gre tudi za obstanek svete katoliške cerkve, kajti če bi nas premagal Rus, izgubljena bi bila v mnogih krajih tudi katoliška cerkev. Upanje je, da se bo ta namig v merodajnih krogih vsaj nekoliko upošteval.

Med drugimi vjetniki na Ruskem sta tudi enoletni prostovoljec Adolf Baumann iz Pekla pri Poljčanah in ces. in kr. nadporočnik Anton Scherf, brat steklararja g. Scherfa v Slovenski Bistrici, ki je bil med posadko v Przemyslu. — Baumann je bil vjet že 26. avgusta m. l. in ker stariši nikakega poročila niso dobili od njega ali o njem, imeli so ga za mrtvega. Toda pred kratkim so dobili pismo od „mrtvega sina“, v katerem jim piše, da je bil neranjen vjet, da je sedaj v Nikolovski Slanici in da se mu ne godi slabo. — Bog daj še več takih poročil o „mrtvih“!

V šali ustreljen je bil v Ljubljani dne 5. marca rezervni oficir Hans Gerhold iz Maribora. Na njegovem stanovanju se je zbralo več tovarišev. Ogledovali so si Gerholdovo browning-pistolo in en tovariš nameri v Gerholda ter sproži. Kroglja je žrtvi predrila želedec in povrh še eno ledvico (obist). Teško ranjenega spravili so takoj v bolnišnico „Leoninum“, kjer ga je dr. Slajmer operiral. Po operaciji je Gerhold izpregovoril še par besed potem pa padel v nezavest, iz katere se ni več prebudil do svoje smrti, ki mu je upihnila luč življenja dne 7. marca ob 7. uri zjutraj. Gerhold je svoječasnno bil na Srbskem ranjen, toda ozdravel je zopet, sedaj pa je na tako tragičen način končal svoje življenje!

Razokuževanje vojaškega perila. Mnogo naših vojakov pošilja sedaj svojo perilo domu, da se ondi spere. Mogoče je, da se v takih slučajih prenese mrčes ali pa kaka nalezljiva bolezen. V nevarnosti so v tem oziru posebno perile. Temu se lahko opomore, ako se perilo razokuži. Najhitreje in najgotovše učinke v tem oziru, ako se perilo 24 ur pred pranjem namoči v vodo, ki vsebuje 3% raztopljenega surovega lysoforma. Perilo vsled tega ravnarja ničesar ne trpi. Zagotovilo, da bo bil lastnik okuženega perila nekada bolan ali tudi še sedaj; bolan, ne vsebuje nikake obrambe, kakor to nas uči vsakdanja izkušnja. Nobena tajnost ni danes več, da tisočere ženske za otepsavo kože proti pegam, kažočnikom, blekam itd. s vspedom rabijo „Elsa-Fluid“, ker je njegov dobro vplivajoči učinek pri otepsavi kože ravno tako neprecenljiv, kakor pri slabosti oči, bleknetanju oči, migreni in pri bolečinah v licih. 12 steklenic pošlje za 6 kron poštne prosto lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa-trg št. 241 (Hrvatko). Obenem se tudi lahko naroči čistilne Feller-jeve rarbarbar-kroglice s znamko „Elsa-Pillen“, 6 škatlic poštne prosto za samo 4 krome in 40 vinarjev.

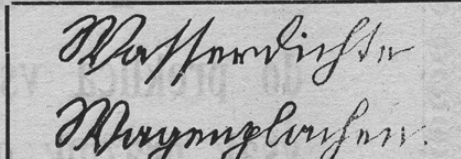
(Preskušeno sredstvo). Kdor je nervozen ali sploh nervoznosti podvržen, naj poskusi preiskušni čaj „Ganglional“ po predpisih medicinskega svetovalca Bittner-ja.

„Ganglional“ prinese gotovo olajšavo, okrepa telesno moč in splošno dobro občutost. Ta čaj se zamore dobiti edino le pri c. in kr. dvornem liferantu, lekarnarju Julius Bittner v Reichenau u. Pripomba: Pojasnilo o porabi se vsaki poštnine prosti pošiljati v 14 jezikih doda, ako se vnaprej pošlje 3 krome. Proti poštnemu povzetju 35 vinarjev več.

Listič uredništva.

Gosp. dopisniku od sv. Urbana pri Ptuj. V obliki, kakor jo Vi želite, pač ne moremo objaviti Vašega dopisa. Priddite o priložnosti osebno v uredništvo in povedalo se vam bo, kje da so ovire.

Severno bojišče, vojna pošta št. 73: Kakor vidite, je vam ustrezno. Pozdrav vam in vsem tovarišem z voščilom, da se po skorajšnji popolni zmagi zdravi vrnete v domovino!

Fabrikacija za vodo neprodornih stofov August Sattler Söhne, Graz, Landhaus, v rotovzu in nasproti. Išče se naprej-prodajalce in zastopnike. 198

Opoldanski zapor

med 1/2. in 1/2. uro v vseh trgovinah v Ptuj in na Bregu pri Ptuj.

Trgovski gremij v Ptuj naznanja, da je vsled pomanjkanja trgovskih uslužbencev sklenil, od dne

19. aprila t. l. naprej, opoldne med 1/2. in 1/2. uro vse trgovine v Ptuj in na Bregu pri Ptuj zapreti.

Ker bi bil vsak trgovec, ki bi se ne ravnal po tem sklepu, kaznovan z globo najmanje dvajsetih kron, zato se cenjene kupovalce prosi, da s svojim nakupom ali do 1/2. ure dokončajo, ob 1/2. uri nadaljujejo ali pa ob tem času še-le pričnejo nakupovati.

Le ob letnih sejmih ostanejo trgovine brez odmora celi dan odprte.

Ptuj, 15. aprila 1915.

200

Kava 1kg K 280

Najfinejša kava (s sadjem), izvrstna na okusu. Ako se vzame 5 kg, poštine prosto. Razpošiljatev vsak dan. Naslov: Erstes Grazer Versandbüro, Graz, Annenstrasse 12. 199

Mlin ali žago

na trajni vodi in v dobrem kraju se vzame v najem. Ponudbe naj se naslovijo na upravništvo „Štajerca“ v Ptuj. 174

Trgovina z mešanim blagom

na dobrem prostoru, se kupi ali vzame v najem. Od koga? pove upravništvo „Štajerca“ v Ptuj. 173

Kovaški učenc

se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme pri g. Franz Wardenik, kovaškem mojstru v št. Vidu pri Ptuj.

Priložnostni nakup!

V prislilni delavnici izdelani iz trpežnega usnja, z močnimi podplatmi, za dame ali gosposde v vsaki velikosti, pošilja za 4 krome proti po rjetju:

Arnold Weisz, Magyarfalú, Comit. Poszony. 196

DVE NIIVI

ležeči na Gornjem in Spodnjem Bregu pri Ptuj, se daste v najem. Vpraša naj se v upravništvo „Štajerca.“ 195

Umetno gnojilo

(Kunstdünger) za travnike, njive, zelenjadne vrte in vinograde s izvrstno analizo se po ceni prodaja: Vpraša naj se pri: Karl Duller, št. Vid pri Ptuj. 178

Hišni hlapec in pomožni delavec

(Hausknecht und Hilfsarbeiter)

sprejmeta se takoj pri A. Foith, mizarski mojstru v Ptuj. 197

iz najboljših vegetabilij sestavljeni posebej pripravani čaj, se kot domače sredstvo zoper obolenje živcev z uspehom rabi.

Ta čaj pomiri živce, odpravi bolečine, poveča telesno moč in splošno dobročutje, pospešuje prebavo.

Edino pristen se dobi ta čaj pri c. in kr. dvorn. in nadvojvodn. komorznemu dobavitelju

Julius Bittner

lekarnar

Reichenau, Niže-Avstrijsko. 194

Ta čaj „Ganglional“ se na vsako pošto pošlje proti vpošiljati 3 kron poštine prosto; pri povzetju se cena zviša za 35 vinarjev.

Krapinske -toplice (na Hrvaškem) Pojasnila in prospekt se dobe zastoj od ravnateljstva. **ozdravijo protin, revmatizem in skrnino.**

Otvorjene od 20. aprila naprej.

184

Proti okuženju

se moramo tembolj varovati, ker nastopajo zdaj nalezljive bolezni kakor: šarlah, koze, kolera, tifus z večjo močjo. Zato

naj se rabi

повсод, kjer nastopajo take bolezni, desinfekcijsko sredstvo, ki mora biti v vsaki hiši na razpolago. Najpriljubnejše desinfekcijsko sredstvo sedanjosti je brezdvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, ni strupeno in je po ceni ter se dobi v vsaki lekarni ali drožeriji za 60 vinarjev. Vpliv Lysoforma je zanesljiv in hiter; zato ga priporočajo zdravniki za desinfekcijo na bolniški postelji, za umivanje ran, žulov, za antiseptične obveze in irrigacijo.

Lysoform-milo

je prijetno toaletno milo, ki vsebuje 1% Lysoforma in vpliva antiseptično; zamore se vporabi na najobčutnejši koži. Napravi kožo mehko in gibčno. Vi bodele v bodoče vedno to izborno milo rabili, ki je le navidezno drago, v rabi pa jako ekonomično, ker je izdatno.

En kos stane eno krono 20 vin.

Pfefferminz-Lysoform

je močno antiseptična ustna voda, ki odpravi takoj in sigurno ustni duh, blede zobe in jih konzervira. Zamore se rabi tudi pri vnetem kataru, kašlju in nahodu za grgljanje po zdravniškem predpisu. Par kapljic zadostuje za čašo vode. Originalna steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Zanimivo knjigo z naslovom "Zdravje in desinfekcija" daje na zahtevo zastoj in franko kemik HUBMANN, Dunaj XX., Petratschgasse 4.

Vinogradniki!

Priskrbite si pravočasno uspešno sredstvo zoper Peronospero! Bakrena galica (Kupfervitriol) se vsled vojske tudi za visoko plačilo skoraj ne more dobiti.

Kot popolno in najboljše preizkušeno nadomestilo priporočati se zamore le

Perocid.

Perocid pošilja po najnižji ceni tvrdka: **D. Rakusch v Celju.**

KOSE! KOSE!

Kdor hoče imeti

167

KOSO

s katero se ni treba mučiti ter se z enkratnim klepanjem kosi z lahkoto vsake vrste travo celi dan, naj se obrne na tvrdko

J. KRAŠOVIC V ŽALCU,

katera je prevzela že lansko leto edino zastopstvo svetovno znanih kos znamka "Poljedelsko orodje" in jih tudi več tisoč razpečala. Pri naročilu 10 kom. se doda 1 kom. brezplačno.

Za dobro kakovost kos se jamči. Cenik na zahtevo brezplačno!

KOSE! KOSE!

Zlata verižica na obroke!

60 gramov težka K 140— na mesec K 4.—. Prvorazredna srebrna ura, 3 srebrni pokrovi K 14.—. Se pošilja povsod. Kdor hoče poceni ure in verižico kupiti, naj piše takoj

R. Lechner, Goldwarenhans, Lundenburg 661.

20.000 vojaških odej

v praktični sivi barvi z borduro se po ceni prodaja: II. sorta K 1'80 za komad

I. " " 2'40 " " 148

Pošilja se proti povzetju poštnine prosto, ako se naroči najmanje 6 komadov.

Franz Pazourek, Königinhof a. d. Elbe.

Izdajatelj: Tiskovno društvo "Štajerca".

Kava

50% cenejša!

Amerikanska štedilna kava, velearomatična, izdatna in štedilna. 5 kg poskusna vreča K 10— franko po povzetju. 1/2 klgr. veleprima najfinejši čaj K 2— oddaja A. Sapira, 490, eksport kave in čaja Galanta. 756

Štajersko deteljno seme

od rdeče detelje, debelozrnato, zajamčeno grinte-prosto, se pošilja v vsaki množini, od 5 kilogramov naprej poštnine prosto na vsako pošto proti povzetju kg za K 2'20 od tvrdke brata Reiter v Slovenjgradcu. 157

Patriotičen kinč in oficijelni znaki ces. in kr. vojnega ministerstva na Dunaju.

Št. 131. Ofc. črna-rumeni križ c. in k. vojnega ministerstva . . . . . 2 K

Št. 132. Ofc. državni križ c. in k. vojnega ministerstva . . . . . 3 K

Št. 133. Ofc. avstrijako-ogreki-turški znak c. in k. vojnega ministerstva 2 K

Št. 144. Ofc. železni prstan c. in k. vojnega ministerstva . . . . . 1 K

Št. 150. Pravilni srebrni križ, pozlačen . . . . . 3 K

Št. 156. Ofc. vojni srebrni križ c. in k. vojnega ministerstva . . . . . 2 K

Št. 145. V srebro vdelan 3 K

Št. 151. Isti kot manjši gumbi . . . . . 3 K

Št. 157. V srebro vdelan 3 K

Št. 146. V zlato vdelan 6 K in 12 K

Št. 152. Isti kot manjši 5 K

Št. 158. V zlato vdelan 6 K in 12 K

"Zlato dal sem za železo" (Gold gab ich für Eisen), oficijelni železni prstan v srebro vdelan 7 K, v 14 karatno zlato vdelan 9 K in 12 K. Kot mera zadostuje papirnat odrezek. Pošlje se proti povzetju dobitnega zneska in 50 vin. za poštnino; pošilja se tudi na bojišče od:

I. izvezna tvrdka vojnih ur za armado **Maks Böhnel**

Dunaj, Margaratenstrasse 27/51. Ilustrovani cenik zastoj. 144

Spreten trgovski pomočnik

(Commis), vojaščine prost, izurjen v trgovini s železjem in špicerijskim blagom, vešč kakega slovanskega jezika, se sprejme takoj ali pa od 15. aprila naprej pri:

Max Stern, Stridovár (Murinsel). 165

Židano štikana bluza samo K 1'95

Čudež industrije za štikanje.

Velelini modni štof za bogato židano štikarijo.

Kompletno za eno bluza samo K 1'95.

Krasno lepo! Zadnja novost! Par sto tucatov teh krasno lepih, bogato žido štikanih štofastihih bluz v nežnih lepih barvah, kakor belo, creme, rosa, rdeče, zeleno, modro-plavo, modno-lila, rdeče, zlateno, črna, rumeno-plava, siva, rumena, fraise, rujava, črna, sploh v vsaki eksistujoči barvi, prevzeli smo od neke razpustbene švicarske štikarijske tvornice in zamoremo te krasne bluza po en-gros-prodaji velikih množin za to smešno ceno razprodati. — Te bluza so trikratno svoto vredne. — Pri najmanjšem nakupu 3 kosov tudi v različnih barvah po želji per kos K 1'95. Pri nakupu 6 kosov staro vsi skupaj le K 11— in se poleg tega fini jabot iz čipk ali pa fini "Spitzenkragen" zastoj priloži. Edina razprodaja po povzetju

M. Swoboda, Dunaj, III 2, Heißgasse 13—114.

Zahtevajte

zastoj in franko moj glavni cenik z 4000 podobami ur, zlatega in srebrnega blaga, godbenih instrumentov, usnjatega in jeklenega blaga, predmetov za domačijo in toaletno, orožja itd.

Prva fabrika ur HANNS KONRAD c. in kr. dvorni liferant, BRÜX št. 731 (Česko).

Nikel-Roskopf-ure K 3'90, 4'20, 5'— . Srebrne ure K 8'40, nikel-budilnica K 2'90; budilnica z dvema zvoncoma K 4'— . Razpošiljatev proti povzetju. Brez rizike! Izmenjava dovoljena ali denar nazaj. 39

Priporočljiva domača sredstva.

Kitajski železni Malaga, kapljice za okrepčanje krvi proti slabosti in bledičnosti (Bleichsucht) itd.; steklenica 2 K. — Tekočina za prsa in pljuče, stekl. 1 20 K proti kašlju, težki sapi itd. — Čaj in pilule za čiščenje krvi à 80 vin. — Čaj proti gihtu à 80 vin. — Balzam za gih, ude in živce stekl. 1 K; izvrstno mazilo, ki odstrani bolečine. — Bleiburški živinski prašek à 1'20 K. Prašek proti odvajanju krvi v živalski vodi à K 1 60 — Izvirni strup za podgane, miši, ščurke à K 1'— . Razpošiljatev **L. Herbst**, apoteka Bleiburg na Korčskem. 49

Ljudska kopelj mestnega kopališča v Ptujju.

Čas za kopanje: ob delavnikih od 12. ure do 2. ure popoldne (blagajna je od 12. do 1. ure zaprta); ob nedeljah in praznikih od 11. do 12. ure dopoldne. I. kopelj z vročim zrakom, paro ali "Brausebad" z rjuho K — 70

Mestna hranilnica v Ptujju

sprejema

do preklica vsako nedeljo in vsak praznik od 9. do 11. ure dopoldne vloge.

Ravnateljstvo.